

Petr Svoboda,

ryjec, ozdobník a emailleur v Praze, Bartolomějská ul. č. 309-I.
dodavatel klubu českých turistů a české ústřední jednoty velocipedistů
v Praze, jakož i mnohých klubů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.
Zhotovuje odznaky turistické, cyklistické a sokolské v emaili buď
dle návrhů vlastních aneb jemu podaných, vkusně a v cenách nej-
levnějších.

J. & O. Wondráček,

obchod s turistickými potřebami
v Praze

na Malém náměstí číslo 459-I.,

doporučuje

== své levné ==

turistické košile, vlněná lýtka (štuci), kamaše, pásy,
klobouky, čepice, hole, torby, ruksaky, haleny, plaidy
a podobné.

Humpolecké lodny

na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní
látky anglické a brněnské doporučuje v největším vý-
běru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dům

J. Novák,

Praha, Vodičkova ulice, jediné „u Štajgrů“,
Kolín, Rubešova ulice.

== Vzorů na požádání franko. ==

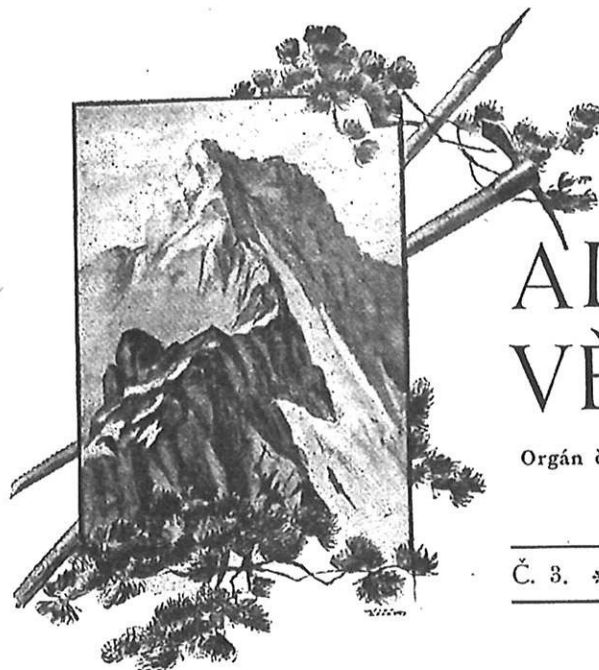
Kaučuková razítka

veškeré soustavy vyrábí

Josef Kubias v Praze,

Ferdinandova tř. č. 30. — Charvátová ul. č. 9. (proti Platýzu).

Tiskem J. Otty v Praze. — Nákladem českého odboru slov. alpského družstva.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 3. * PROSINEC. * R. II.

Z Baňské Bystrice na Kriváň v roce 1858.

Láďi Ondřej Franta.

Vypsání cesty z Baňské Bystrice do Liptovského Sv. Mikuláše a do
Východné, jakož i podniknutý výstup na Kriváň, pořídil jsem hned v říjnu
roku 1858, krátce po výpravě uskutečněné. Od té doby minulo více než
40 let a za ten čas nabyla turistika takových rozměrů a takového obratu
prospěšného, že vyličení cesty a vystoupení na Kriváň, opěvovaný často
i v národních písních slovanských, bude se zdáti mnohemu čtenáři „Alp-
ského Věstníka“ zastaralé. Avšak i to má pro nynější turisty ledacos za-
jímavého, ježto mohou z toho poznati, jak se cestovalo jindy, a jak se
cestuje nyní. Než k věci.

* * *

Byl den 28. září 1858., den sv. Václava. My Čechové, kteří jsme
všelijakým osudem a povoláním zaneseni do krajín mimo vlast, a jichž
nás jest zejména v B. Bystrici značný počet, — podotýkám, že sbor pro-
fesorův zdejšího gymnasia čítal 9 Čechův a 3 členy národnosti slovanské —
smluvili jsme se, že půjdeme toho dne do slovanského kostela na služby
boží a pod večer že se sejdem v kasíně, abychom se pobavili hovorem
o Praze a poměrech českých. Byli jsme právě v živém hovoru nevšima-
jíce si ostatních přítomných, když zaslechli jsme u našeho stolu hlasitě
„Dobrý večer, pánové!“ Obrátivše zraky v tu stranu, odkud zazněl silný
hlas, viděli jsme p. Ferd. Fingerhuta — Náprstka —, který se vracel z ob-
chodní cesty ze Srému. I pozdravili jsme se srdečně a těšíce se přitom

nosti milého krajana, zabrali jsme se s ním v přátelský hovor. Z řeči jeho dověděl jsem se, že z B. Bystřice odeběře se do Liptova, a že by velmi rád vystoupil na Kriváň anebo některý jiný vrchol vysokých Tater. I jal se mne přemlouvati, abych se vydal s ním na cestu. Ježto jsem se již r. 1855. o prázdninách se třemi známými chystal do vysokých Tater, kam jsme se však pro zuřící tehdejší cholera nedostali, a že i počasi bylo příznivo, dal jsem se brzo přemluvit. Ujednali jsme, že se sejdem nejpozději o 7 $\frac{1}{2}$ hod. večer v hostinci »u červeného raka«, kde p. F. byl ubytován, kam se měl gazda s povozem dostavit, jež p. F. již dříve objednal. Rozloučiv se s milou rodinou, dostal jsem se v umluvený čas do zmíněného hostince, avšak gazdy, kterého jsem znal velmi dobře, neviděl jsem s povozem před hostincem. Poslali jsme tedy pro gazdu podomka; ten však se brzo vrátil a oznamoval, že gazda hovoří si již v posteli a že toho dne již nepojede. Šli jsme tedy sami k lenivému gazdovi a ten jednak ze známosti se mnou, jednak dobrými slovy p. F. dal se pohnouti a slíbil, že koně a povoz přichystá. My však nedali jsme se odbyti pouhým slibem, nýbrž stáhli jsme jej způsobem žertovným s postele, p. F. podal mu punčochy, já boty, žena jeho přinesla mu kožich a netrvalo ani půl hodiny, byl milý gazda připraven.

Konečně vyjeli jsme kolem 10. hodiny večerní Lázeňskou branou z města. Gazda, který před odjezdem z hostince dostal též dva kalíšky šampaňského, praskl do koní a přes značnou temnotu ujížděli jsme po velmi dobré silnici ke Starým Horám, místu poutnickému, kde jsme hodlali přenocovati; že však obloha zatím se vyjasnila a měsíc zářil jemným, čistým světlem, odhodlali jsme se jíti dále a nestaviti se na Starých Horách, kde vše již odpočívalo v tichém spánku; bylať právě půlnoc, když jsme dojeli na Staré Hory. Odtud silnice stále, ač mírně, stoupala až ke krčmě pod Šturcem, který jest západním ramenem Nízkých Tater prostírajících se na rozhraní stolice Zvoleňské a Liptovské, v nichž nejvyšším bodem v této části jest Prašiva 1754 m, na jejímž úpatí v rozkošném údolí jest lázeňské místo Korytnice.

Cesta ze Starých Hor ku krčmě pod Šturcem trvala skoro plnou hodinu a byla tudíž asi 1 hodina po půlnoci, když jsme stanuli před krčmou; rozumí se, že i zde vše bylo pohřženo ve hlubokém spánku. Gazda sestoupiv s kozlíku tloukl sice nehorázně na vrata, ale mimo štěkot psů neozvala se živá duše. A přece bylo třeba k další jízdě na Šturec nakrmiti a napojiti koně. Gazda pomohl si snadno. Při silnici před vraty stálo několik žlabů a pod každým žlabem putynka na vodu. Uchopiv žlab postavil jej před koně, naložil sena, jež měl v zásobě, naplnil putynku vodou z blízkého potoka a o 2. hodině po půlnoci mohli jsme jíti dále. Krčma pod Šturcem má jakési historické pozadí z doby maďarské revoluce z r. 1848—1849.

Právě pod krčmou táhne se totiž vedle silnice Šturecké a to po východní straně horská cesta vedoucí rovněž do Liptovské stolice na Korytnici a odtud do Ružomberka. Maďari, zvěděvše, že vojsko ruské, táhnoucí Rakousku na pomoc, dospělo do Liptova a pohybuje se k Ružomberku, domnívali se, že Rusové budou se ubíratí silnicí a že potáhnou na Šturec. Silnice ta vede od krčmy pod Šturcem po levé straně směrem k Liptovu a několik set kroků nad krčmou táhne se průkopem vysokých a mohutných

skal, které tu tvoří jakousi dlouhou pevnostní bránu, a podobný průkop skalní vyskytuje se na severní (liptovské) straně Šturecké silnice. Vojsko maďarské obsadilo tedy obě tyto brány Šturecké silnice a nadělalo v nich silné barikády, domnívaje se, že tím přechodu Rusů nejen zabráni, nýbrž i velikou porážku jim způsobí. Velitelem tohoto vojska byl z revoluce maďarské známý generál Görgey. Avšak slovenské obyvatelstvo blížkých dědin, které Maďarům ovšem nepálo, zpravilo v čas Rusy a ti hnuli se z Ružomberka směrem ke Korytnici a odtud ke vsi Motyčkam, a obešedše silnici Štureckou, obsadili výšiny nad Motyčkami a způsobili mezi vojskem maďarským takový poplach, že se dalo na útěk v největším zmatku ke Starým Horám a k Baňské Bystřici.

Po tomto odbočení vracím se k další cestě naší. Od krčmy pod Šturcem jede se výše zmíněným průkopem skalním skoro ve směru přímém, při stoupání celkem dosti mírném. Po půl hodině přijeli jsme ke kapliče, vedle které prýští pramen čerstvé, průhledné vody a jen několik kroků nad studánkou stojí úpravný domek, jež obývá horár (hajný). Za hajnovnou, kde stoupání jest již příkré, vine se silnice samými zákrutami, jichž jest po obou stranách 33.

Jest to věru pěkné podívání, když mnoho vozů po Šturecké silnici ke Starým Horám sjíždí, co se stává z pravidla v neděli odpoledne, kdy obyvatelé stolice Liptovské a Oravské na pondělní trhy do Baňské Bystřice dojíždějí. Kdo se postaví blízko nad hajnovnou, vidí v ten čas v několika záhybech nad sebou mnoho vozů dolů jedoucích jenjen se míhati, slyší drkot kol, rachot vozů, dupot koní, hlasitý hovor aneb i veselý zpěv svalnatých Revučanův a jiných obyvatelů Liptovských a Oravských. Záhyby silnice Šturecké vypínají se nad sebou jako vysoká patra domův, a zdá se, jakoby vozy nad námi sjíždějící mohly každou chvíli se sřítiti, kdežto se pohybují velmi bezpečně a rychle. Do každého vozu zapřažení jsou z pravidla čtyři. mnohdy i 6 koní — v tomto případě tři v přední a tři v zadní řadě — a vozka, nezřídká hoch 10letý, pohání je k divokému běhu; gazda a kdo s ním jedou ve voze, vesele se baví a koní si nevšímá. Většina koní do vozu zapřažených bývá aspoň na jedno oko slepá.

Od hajnovny dospěli jsme asi za hodinu na vrchol Šturece, kde jest rozhraní stolice Zvoleňské a Liptovské. Za dne bývá s vrcholu pěkný rozhled, ale oko vidí jen samé hory, pokryté bujným lesem, četná pobočná údolí, vinoucí se různými směry, a ucho slyší hučení horských potůčků; my však za svitu měsíce viděli jsme toliko blízké vrcholy a svahy poněkud jasněji, kdežto v údolích bylo temno.

Jako od strany Zvoleňské vine se silnice Šturecká i do stolice Liptovské v záhybech dolů, ač jest záhybů na této straně méně. Také tu se vyjíždí se Šturece podobnou skalní branou, jakou se vyjíždí na Šturec od Starých Hor. Na Liptovské straně vzniká v hlavním údolí pod Šturcem dosti silný potok Revuca, také „Bílý potok“ zvaný, který u Ružomberka ústí do Váhu.

Po snídani ve vesnici Osadě jeli jsme dále k Ružomberku; cesta se táhla neširokým údolím podél Bílého potoka, po jehož levém břehu spatřiti jest veliké množství kolib (senníků). Nad kolibami bylo viděti jednotlivé salaše a vedle každé košáry, místa ohrazená, kam se ovce na noc zahánějí a tam i dojí. Asi čtvrt hodiny před Ružomberkem rozvírá se

údolí poněkud v šíř a jeví se odtud pěkný rozhled na Ružomberk a jeho okolí; zejména jest velice zajímavý pohled na kuželovitý Choč, který jest o něco vyšší naší Sněžky a který odtud směrem severozápadním směle vypíná lysou svou hlavu.

Dojeli jsme do Ružomberka kolem 10. hod. dopolední; výstavnost Ružomberka jest mimo několik pěkných domů celkem chatrná a podobá se více vesnici než městu. Jaký to rozdíl mezi výstavností v B. Bystřici a v Ružomberku! B. Bystřice pokládá se za nejpěknější město na Slovensku, jednak rozkošnou svou polohou, jednak svými skoro vesměs lepými budovami, a poněvadž to Bystřičané vědí a mnoho na tom si zakládají, pohlížejí jaksi pohrdlivě na jiná města; proto nazývají obyvatelé okolních stolic B. Bystřici „hrdou“. Známo jest vůbec přání Slováků: „Za živa v Bystřici, po smrti v nebi“.

Jak nám vypravováno, bylo obyvatelstvo Ružomerské ještě před nedávným časem dosti zámožno; když však maloměstáci Ružomberští chtěli se v kroji, v počtech a rozmanitých libástkách rovnati velkoměstákům a počali zanedbávati svých zaměstnání, klesala zámožnost jednotlivcův a též obecní rok od roku.

Pod večer 29. září dojeli jsme do Sv. Mikuláše; měli jsme písemní doporučení na stoličního přednostu p. Kučeru a na evangelického faráře Michala Hodžu, který znám jest mimo svou činnost spisovatelskou jako přední vůdce Slováků v revoluci maďarské r. 1848.—49. vedle Ludevita Štura a Jos. Miloslava Hurbana.

Že bylo, jak podotčeno, již pod večer, odložili jsme návštěvu obou osobností, jimž jsme byli doporučení, na příští den. Na večeri sešli jsme do jídelny, abychom se v rozhovoru s přítomnými hosti na všelijaké poměry v městě otázali a vyzvěděli, jak bychom se dostali nejkratší a pokud možno i nejpohodlnější cestou na Kriváň.

Znal jsem ovšem hbitě slovensky mluvit, ale pokud jsme večereli při menším vedlejším stole, rozmlouvali jsme s F. česky, čím jsme obrátili na sebe pozornost nečetných přítomných hostů, kterým jsme se zdáli býti jaksi podezřelí. Když však povečeřevše přisedli jsme k velikému stolu a řekli za řeči, že jsme doporučení velkomožnému p. stoličnímu předsedovi Kučerovi a faráři Hodžovi, měli se k nám vlídně a odpovídali ochotně na všechny otázky naše. Mezi jinými vypravoval nám jeden z přítomných měšťanů pěknou anekdotu o Hodžovi. Kdysi měl Hodža jakousi mrzutost domácí se svou drahou polovicí. Trvalo to dosti dlouho, že manželka jeho naň nepromluvila, až H. všemožně se přičiňoval, aby ji udobřil. Skončiv jedné neděle své kázání před shromážděnými ovečkami oznámil nutné vyhlášky a jal se modlití za všelijaké zemřelé a živé, jichž byla dlouhá řada. Ku konci pak pravil: Pomodleme se ještě za jednu nešťastnou osobu, která od nějakého času oněměla, by jí všemohoucí Pán dar řeči vrátil. Při tom pohlédl okem na manželku, která seděla v přední lavici, a přítomné ovečky vědouce, koho duchovní pastýř jejich míní, obrátily oči na paní farářovu, která, nečekajíc na dokončení modlitby, ze chrámu vyrazila a do fary spěchala. Po skončených službách božích ubíral se H. do svého obydlí a s ním četní spoluvěrci jeho, aby si v té neb oné věci vyžádali rady svého duchovního. Sotva že otevřel farské dvěře, spatřil H. svou

manželku, která jej očekávala a strašné hromobití naň spustila, že ji přede všemi zahanbil. H., nerozpakovav se ani chvíli, padl na kolena a povzneseným hlasem zvolal: Děkuji ti, ó Pane, že jsi prosbu mou ráčil vyslyšeti.

Druhého dne vykonali jsme své návštěvy a vrátili se do hostince. Ale ten oběd! Polévka byla šafránem, květem a jiným kořením přesypaná, hovězí maso rozmočile a nechutné, moučník umouněn a pečené kuře zaváňelo; uvážíte-li, že i víno mělo asi paterou chuť a černá káva že byla hotová bryndička, seznáte, že jsme nebyli valně spokojeni. Proto rozžehnali jsme se se Sv. Mikulášem a ujížděli „hore Vahom“ ke Hrádku a k Hybám, až kam jsme měli z Ružomberka objednaný povoz. Radili nám totiž v Ružomberku, abychom povoz objednali toliko do Hyb, kde prý pro další cestu bude možno povoz levně si zjednat.

Příjíždějce k Hybám pozorovali jsme v okolí, že veliké množství pracovníků lidu a mezi nimi mnoho povozů hemží se na polích vybírajíc zeměčata. I tušili jsme ihned, že bude nesnadno najati povoz na další cestu. Gazda, který nás vzal až sem, zadal povoz svůj pro příští den jinému a chtěl-li se do té doby vrátiti do Ružomberka a dopřáti koňům oddechu a nákrmu, nemohl nás dále dopravit. Proto jsme jej propustili a nyní nastala sháňka po jiném povozu. V Hybech jest, jak nás ujišťoval hostinský, nejméně 200 koní; avšak ačkoliv podomek běhal od domu k domu, nemohl povozu sehnati; všude na žádost jeho odpovídali: „Vozíme švabke.“ Konečně po dvouhodinném čekání zjednan povoz a mohli jsme jeti dále do Východné, kde jsme nocovali a odtud ke 2. hod. po půlnoci na Kriváň výpravu podnikli.

Vůdce byl brzo opatřen a radil, chceme-li se příštího dne vrátiti do Východné, že bude rozhodně třeba, abychom si objednali ještě gazdu s povozem, který by nás zavezl až k panské kolibě a tu vyčkal až bychom s Kriváně sestoupili, aby nás zase zpět do Východné dopravil. V hostinci byli právě dva geometrové, kteří v okolí své práce konali, a ti byli nám touže radou. Nám se ovšem zdálo, že bychom z Východné mohli vykonati za den výstup na Kriváň a vrátiti se tam, byť pozdě večer; vždyť čněl mohutný štít Kriváně takměř před námi; uposlechl jsem však rady, ujednali vše s vůdcem a s gazdou, obstarali u hostinského zásobu jídla a nápoje, stanovili, že určitě přede druhou hodinou vyrazíme, a obstaravše to vše zasedli jsme s dotčenými dvěma geometry po 7. hod. več. k večeri, abychom mohli dříve ulehnouti. Asi o 9. hodině, když jsme již chtěli odebrati se na lůžko, přiběhl hostinský oznamuje, že kometa právě nad Kriváněm vychází a že jest ji velmi krásně viděti. Byla to kometa Donatiho nad míru stkvělé jasnosti objevená 2. června r. 1858. ve Florenci, již bylo od 28. srpna pouhým okem pozorovati. V září t. r. stávala se denně jasnější a sledovali ji všude s neobyčejným zájmem. Tato kometa ukázala se 30. září 1858. k 9. hod. večerní právě nad štítem Kriváňským ozařující vrchol magickým světlem, kdežto boky a svahy tatranského velikána byly v temném stínu, pokud stála kometa nízko nad Kriváněm; později se osvětlení měnilo a proměna ta byla nad míru zajímavá. Dlouho pohlíželi jsme na čarovný ten zjev.

(Dokončení.)

*

Stavba stezky v Turském Žlebu.

Napsal Dr. *Johannes Frischauf*, universitní profesor ve Št. Hradci.

(Dokončení.)

Aby zamezeno bylo dlouhé dopisování, navštívil profesor Frischauf dne 14. dubna 1899. Piskerníka v Logarském údolí a rokoval s ním o tom, jak se má cesta provést.

Řízení prací bylo svěřeno Piskerníkovi; Blažej Blasnik, Lukáš Pregodnik a kovář Jan Jezernik měli práci prováděti; Jezernik měl zříditi kovářnu v Okrešelské chýši.

Ocelové nástroje byly objednány od velmi dobré štyrsko-hradecké firmy Josefa Kasche. V červnu byla postavena také u Okrešelky dělnická chýše pracovní; neboť koncem tohoto měsíce mohlo býti započato s pracemi v Turském Žlebu. Zde zůstává ovšem ležeti sníh až do pozdního leta, zvláště v dolních částech; v pozdním letě mizí dole sníh nejprve na pravé (západní) straně, později na levé.

Dle Frischaufova mínění měl býti sníh vlastně jakýmsi lešením pro práce ve skalní stěně; a myšlénka ta se osvědčila. Velké spousty sněhu tohoto roku usnadnily velice práci.

13. července ohledal František Kocbek trať i provedené práce; byl spokojen a mohl projevit naději, že práce zdaří se dobře.

Koncem srpna počali pracovati na stezce také Vavřinec a Mikoláš Potočnickové a později Valentin a František Uršičové.

Počasí bylo v srpnu pracím příznivé. Dříve v západním Korošku (Korutanech) bylo dva měsíce hezky, v saviňském údolí však bylo v červenci málo dnů, kdy nepršelo; za to srpen byl dosti příznivý. V září bylo však počasí bídné. V druhé polovici mnoho sněžilo a proto bylo nutno 23. září práce zastaviti. Kdyby dobré počasí bylo potrvalo jen ještě čtrnáct dní, mohla býti stezka úplně dokončena.

Frischauf prohlížel 1. října t. r. provedené práce. Z dola možno jíti dvojí cestou: 1. po železných stupních po stěně nahoru, pak touto stěnou na příč as 3—4 m vysoko do první rýhy; 2. v pozdním letě v ssutkách podél stěny a po skalních stupních k první rýze; tato část je asi 30 m dlouhá. Dále vede stezka na příč strání do první a druhé rýhy, ve které leze se nejtíže; přechod jest usnadněn břevnem 4·5 m dlouhým, jež položeno jest asi 3 m nade dnem; na to brzo přijdeme do čtvrté (těžké), páté a šesté rýhy. Do šesté lze vystoupiti také přímo ze dna žlebu; několik stupňů a skob ulehčuje vstup. V části dosud popsané chybí ještě sem a tam zajištění, rovněž železné stupně dole. Od šesté rýhy nahoru jest cesta hotova; třeba tu zasaditi jen několik železných lan. Tato cesta vytesána je ve skále, má železné stupně a vede příkře nahoru; po 10 minutách stane se pohodlnější a jde přes mírně příkré ssutky a skalní stupně podél stěny na ssutkovou haldu mírně skloněnou, odtud obloukem k hořejšímu ústí rokle skrze hořejší otvor žlebu — při čemž mineme desátou rýhu — a v pravo přes skalní stupně nejvyšší jeho části. Zde bývá na stěně často dosti sněhu, proto upevněno je zde lano ve výši, že ho může býti užito vždy. Při lámání skal bylo letos třeba 13 kg. střelného prachu. Železných lan bude v Turském Žlebu celkem 100 metrů; na železné stupně

Členům a přátelům odboru!

Stavba české chaty pod Grintovcem stála dosud 8000 zlatých; další 2000 zlatých pohltí vnitřní zařízení chaty.

Příspěvky věnované na chatu činí 1500 zl. Poněvadž z pravidelných příjmů odboru hradí se výlohy na »Alpský Věstník« a jiné publikace a podniky odboru, zbylo z nich na chatu nemnoho. Ostatní vše vázne na dluzích.

Kdo ještě neučinil za dost své povinnosti jako český alpinista, učíň tak laskavě; všichni pak úsilovně působmež mezi svými známými o to, aby přispěli na chatu.

Příspěvky přijímá pan JUDr. Stanislav Prachenský, zemský advokát v Praze-II., čís. 1947 „na Zderaze“.

Výbor

českého odboru Slovinského
Planinského družstva.

spotřebuje se celkem 490 kg. železa. Celá práce bude ukončena příštím letem. Dosavadní práce jsou výborně provedeny a jsou opravdu ke cti dělnictvu. Nebyloť lehké zřizovati stezku na místech tak obtížných při bouři, chladu a dešti.

Vzhledem k tomu, že saviňská podružnice Sl. Plan. Družstva neměla na zbytek peněz a že v posledních letech provedla velice značné práce, na jejich udržení třeba je také mnoho peněz, bylo třeba obrátiti se na přátele a příznivce Saviňských Alp. A výsledek byl dobrý. Český odbor slov. plan. družstva, kterému záleží na spojení obvodu, ve kterém působí, s Okrešelkou, přispěl ihned 200 zlatými; štýrská spořitelna věnovala 100 zl., ministerstvo železnic 100 zl., slovinská záložna v Celji 70 zl.; dále přispěly obce Lubno, Gornji Grad, Ptuj, Mozirje; sbírky za tímto účelem podnikl náměstek zem. hejtmana ve Štýrsku p. Dr. Josef Sernec, člen zemského výboru p. Fr. Roblič, dále pánové Roblek a farář Schmid. Za všechny příspěvky vzdává saviňská podružnice nejvřelejší dík. — Profesor Frischauf věnoval ocelové nástroje.

Někteří spolehliví a zruční dělníci, kteří pracovali na české chatě a byli s prací svou hotovi asi v polovici srpna, byli náledekem toho ještě v létě volni; pisatel získal je pro dílo, které dávno již měl na mysli, totiž ke stavbě stezky po východní straně Skuty, kteroužto práci nabývá stezka Turským Žlebem důležité ceny praktické. Učitel pan Michal Kós, který zná velice dobře tuto část hor saviňských, tražoval stezku za pomoci vůdce Michala Uršiče.

28. srpna začali dělníci o této stezce pracovati a 9. srpna — po osmi pracovních dnech — byla stezka až k Mlynářskému sedlu hotova. Že zřízení stezky bylo povoleno, děkujeme panu Dru. Karlu Schmiedigerovi, notáři v Kamniku. Ústřední výbor Slov. Plan. družstva povolil na tuto cestu příspěvek 100 zlatých; celá stezka stála 125 zl.

Poučevadž pak český odbor důkladně upravil letos cestu od horního Ravného k Mlynářskému sedlu nákladem 200 zl., a opatřil ji železnými lany na 70 m délky, může každý alpský turista, který nemá závratí, podniknouti za den asi v 8 hodinách putování z Okrešelské chaty přes Skutu do české chaty (anebo naopak) cestu, která je nejvděčnější — a při tom nikoli těžká — v celých velkolepých Alpách saviňských.

*

Ze slovanských Alp.

Otevření chaty na Boču. Blíže železniční stanice Poličan (německy Pölschach), jižně od Mariboru otevřena byla 18. září v slovinském Štýrsku chýše Slov. Plan. družstva na vrchu Boču, který v německých mapách poznamenán je názvem Wotsch.

28. září byla otevřena Hausenbichlerova koča na Mrzlici jižně od Žalce (Sachsenfeld) nedaleko Celje. Chatu vystavěla malá společnost turistů, která ji odevzdala Slov. Plan. družstvu. Mezi velkým počtem přítomných turistů byli vzácní, české podružnici velice milí hosté: profesor J. Frischauf ze Štýrského Hradce, prof. Borštner a pan M. Verovšek jako zástupci našeho ústředního výboru a pan Fr. Kocbek, předseda saviňské

podružnice. Z chýše je rozhled na celé saviňské Alpy, Meninu Planinu, Triglavské pohorí, i znamenitý rozhled do kraje.

Planinski Vestnik uveřejnil v překladu článek prof. Dra. K. Chodounského o české chatě, který přinesl náš list v říjnovém čísle. Těšíme se z toho vše, a to tím více, poněvadž předseda našeho odboru dal popud ku zbudování chaty na velkolepém severním svahu Saviňských Alp; jeho velká práce pro chatu byla vše a srdečně uznána na Slovinsku.

Naše chata byla dle dopisu pana starosty Muriho před necelými 14 dny prosta sněhu. Teplé slunce podzimní odstranilo tedy ještě sněh, který napadal letos v druhé polovici září a v říjnu. Dnes ovšem už beze vši pochyby je jinak a chata bude ve sněhu do června.

Nové vydání Scobelova „Geographisches Handbuch“ k atlantu Andréovu připomíná, že Saviňské Alpy náležejí mezi nejvelkolepější kraje Alpské vůbec. To je dnes již obecně přesvědčení.

Po cestě z Kokerského údolí k Zoisově chatě, kterou r. 1898. zřídila kraňská sekce D. Ö. A. V., jde málo který turista. Skoro každý volí cestu kratší, zajímavější, kterou před lety postavil odbor rak. klubu turistů v Želozné Kapli kolem chaty Frischeaufovy a která v posledních letech byla značně zlepšena, tak že i potraviny pro Zoisovu chýši nosí se po této cestě. Sami potkali jsme letos nosiče potravin, jdoucí do Zoisovy chaty cestou kolem Frischeaufovy chýše. Stezka kraňské sekce jde dlouhou dobu sputkami, sněh leží na ní déle než na staré cestě a kromě toho bylo nutno vyvést stezku tak, že k Zoisově chatě nutno ještě sestupovati. Zmínili jsme se o tom již loni, že byla nová stezka zřízena jen proto, aby odvedla turisty od chaty Frischeaufovy. — Zoisova chata, krásná, pohodlná chýše — to sluší uznati — není tak navštěvována, jak doufala kraňská sekce D. Ö. A. V. Není ovšem divu, když listy Celjské a Celovecké vypravují o násilnostech, kterých prý se dopouští slovinské obyvatelstvo na německých turistech. Byla to dvousečná zbraň; štváči, zabraňující návštěvu saviňských Alp, poškodili sami prospěch německé chaty co nejvíce.

Kraňský odbor D. Ö. A. V. upravil letos znova cestu Kotským údolím k Deschmannově chýši. Tím stal se výstup z Mojstrany na Triglav Kotským údolím pohodlnější a přístup k chatě S. Pl. Dr. na Kredarici, která postavena je asi hodinu nad Deschmannou, ještě snadnější. — Týž odbor provedl nové označení stezky z Mojstrany údolím Belci k chýši Bertině pod Kepou (Mittagskogel).

Od vrcholu Grintovce k Mlynářskému sedlu, na které vede od české chaty naše skalní stezka, zřízena byla v minulých letech nikoli pohodlná, nebezpečná stezka, po které šli také již někteří členové našeho odboru. Jako pokračování této stezky zřídil letos vůdce Frant. Kremser stezku po jižní straně Dluheho Hrbetu na vrchol této hory, pak na Strucu. Cesta tato není snadná, naopak — jak uvádějí „Mittheilungen“, velice smělá, ač na některých místech umístěna jsou lana. Po cestě této šli první pp. Dr. Rud. Rožnik a Ant. Ječmínek. — Stezka, kterou zřídilo od Mlynářského sedla na Strucu a dále na Skutu (pak k Turskému Zlebu) Slovinské Planinské Družstvo, je snadná a pro horské turisty pohodlná, tak že po Kremserově stezce půjdou asi jen turisté, kteří jsou velice dobrými a zkušenými lezci.

V údolích Soče a Sávy vane po celý rok po většině východní vítr, ač ve východních Alpách všude skoro převládají západní větry; výjimku činí jediná dvě údolí zde označená.

Železniční trať z Rjky do Karlovců. Dráha povlovně se vine do Zálské úžlabiny, ke městu Bakaru (262 m), odkud silně stoupá do Meje (451 m) a Plasu (617 m), odkud je rozhled na širé moře. V Liči (816 m) opouští pustý kraj, vylhdeje do lesa bukového a jehličnatého. Za koblihačským tunelem viděti je Ličko polje i okolní vysoké vrchy (Bitoraj, Zavorje, Viševien). V tunelu Sljemsém je nejvyšší bod dráhy (879 m). Za zastávkou v Lokvu (802 m) otvírá se velebný pohled na Rijnjak. V ohledu technickém nejzajímavější je trať od Delnic do Skradu (647 m), za níž spatřujeme imposantní kraňský Sněžník. Dráha klesá potom stále do Karlovců.

*

Ze západních Alp.

Svýcarský alpský klub (Club Alpin Suisse, Schweizer Alpenclub), který všechny publikace vydává francouzsky a německy, a v němž švýcarští Němci působí společně s francouzskými druhy, má 43 odborů a 5802 členy. V posledních dvou letech zřídil klub tyto chaty: Chatu Claridinu (nad maderanským údolím) ve výši 2444 m pro 24 osob, chatu Tril-Schriin-Wiesli v Calfeisenském údolí v okolí coirském (Churském) pro 12 osob, chatu Neuchâtelskou na Clocher du Bertol v řetězu Grandes Dents mezi Arollou a Zermattem ve výši 3423 m pro 24 osob, chýši Barberine jižně od Martigny (1870 m) pro 17 osob, chatu Sardona v údolí Calfeisenském (2242 m) pro 23 osob, Tschievskou chýši ve skupině Berniny pro 30 osob, chatu pod Wildhornem v západních Bernských Alpách, severně od Sionu, ve výši 2800 m pro 24 osob, chatu Schamelskou pod Scesaplanou (1950 m) pro 15 osob, chýši Dossenskou pod Wetterhornem v Bernských Alpách (2650 m) pro 28 osob a chatu na Alpě Hilia pod Düssistockem (Maderanské údolí) ve výši 2270 m pro 35 osob. Na tyto chýše věnoval klub celkem 60.000 fr. Dále opravil a rozšířil klub tyto chaty: Mutthorskou nedaleko Furky, Grünhornskou u ledovce Bifertenského v kantonu Glarusském (2451 m), Cervinskou (kerá, jak v A. V. již pověděno, byla velice bídná), Tierwiesskou ve skupině Säntisu, Windeggskou (1941 m) blize Meiringen, a chatu Concordia (2847), položenou ve středu nejvyšších Bernských Alp. V témže období dvou let vydal klub nové sazby pro výstupy na 2610 vřeholů a sedel, které jsou pro turisty příznivější než sazby dosavadní. — 370 vůdců, kteří jsou ve službách klubu, jsou tímto pojištěni pro případ nehody celkovou sumou 1.255.0000 fr.

Svýcarská jezera mají celkem 1845 km² rozlohy. Největší z nich je jezero lemanské (ženěvské), které je také nejhlubší (309 m). Přítoky Rhony odnesly za 2000 let tolik z hor, že ústí této řeky do jezera posunulo se za tuto dobu o 2 km. — Čtyřkantonské jezero dosahuje hloubky 214 m, luganské 279 m, thunské 217 m, brienzké 261 m. Ostatní alpská jezera, vyjímajíc bodamské, které má hloubku až 252 m, nejsou ani 200 m hluboká.

Italská královna staví villu v Gressoney na jižním svahu skupiny Monte-Rosy. V deu slavnosti položení základního kamene objevil se na blízku jelen 24ník, řídký již host v celé Evropě. Mohutné zvíře uniklo šťastně lovcům.

*

Dráhy.

Ke stavbě úzkokolejné dráhy štubajským údolím bylo uděleno ministerstvem železničním povolení ku předběžným technickým pracím.

Pro stavbu normální dráhy z Brixlegg na Brennerské dráze do Achenrainu bylo uděleno totéž povolení.

Stavba dráhy z Klaus-Steyerlingu do Selzthalu je pojištěna. Mezi Steyerlingem a Selzthalem ve skupině Prýlské, a vůbec v Mrtvém pohorí, ve skupině Warschenecké, Pyhrgasské i v Sengsenakém pohorí je tolik vábných alpských míst, výstupů a přechodů, že postavení této dráhy velice lze vitati.

Se stavbou dráhy v Zillerském údolí bylo již započato.

Lokální dráha z Inšpruku do Iglsu, o jejíž stavbě jsme se zmínili, bude jistě na jaře otevřena.

Elektrická dráha z Murnau do známého Oberammergau bude otevřena již příštím rokem.

*

Chaty.

Chata na Untersbergu u Solno

Chata na Becheru ve Stubajských Alpách musí pro nával turistů býti opět zvětšena budoucího leta. V chatě bude potom 42 postelí.

Chata v Haslergrube (Stubajské Alpy), z níž vděčny budou výstupy na Burgstall a Kalkkogel, bude otevřena příštího leta a bude míti hospodářství.

Chýše Césara Duranda byla otevřena 3. září v Alpách Francouzských, ve skupině Grandes-Rousses v Maurienne.

Basilejský odbor Švýcarského alpského klubu bude stavěti novou velkou chatu pod Walliským Weisshornem ve výši 2950 m. Ložnice bude zřízena pro 22 osob.

Vůdcové z Kanderstegu zřídili sami menší ochrannou chýši pod Doldenhornem v Bernských Alpách.

Chata Schwarzeggská nad Grindelwaldem byla navštívena 301 turistou; velký počet z nich vystoupil na Veliký Schreckhorn.

Nová chýše rhátského odboru šv. a. kl. byla otevřena na sedle Segneském (2130 m) v Grisonských Alpách.

Chýše Zocca italského alpského klubu, již často používá se při výstupech ve skupině Zocca, Disgrazia a Forno, byla zničena lavinou, bude však postavena znovu.

Milánská chýše v údolí Zeburu ve skupině Ortleské bude značně zvětšena.

Italský alpský klub zřídí r. 1900 novou chatu nad údolím „Alta Valle dei Ratti“ v Preulpi Comasche, a to ve výši 2500 m. — Odbor Bellunský postaví téhož roku Buddenovu chýši na sedle Vicentinském (1764 m) mezi Bellunem a Vittoriem.

V Appeninách staví ligurský odbor ital. alp. klubu v údolí mezi Borberon a Trebbií ve výši 1490 m chatu, řečenou „Rifugio alle Capane di Cosolo“.

*

Různé zprávy.

Klub turistů v Sarajevě, založený r. 1892., má nyní 176 členů. V Bosně i Hercegovině je pro klub práce mnoho; bylo by si přáti, aby klubu brzo podařilo se učiniti horstvo bosenské i hercegovské přístupnější.

Karel Josef Thomaschek, známý alpský spisovatel, jehož horská líčení „Einsame Bergfahrten“ (uveřejňovaná často v „Oest. Tour. Zeitg.“) z hornorakouských a solnohradských Alp svědčí o značném nadání i o tom, že byl znamenitý turista, zemřel ve Št. Hradci.

Nejvyšší meteorologické stanice ve Švýcarsku jsou: Sv. Bernard (2472 m), Sv. Gotthard (2163 m), San Bernardino (2014 m) a Säntis (2504 m). Nejmenší v celém Švýcarsku přiši v rhonském údolí.

Stavba věže pro pozorování meteorologické na Zugspitze byla letos zhruba dokončena; pracovalo se ještě v listopadu.

Società Alpina Meridionale, doposud samostatný italský horský spolek, rozešel se. Členové jeho však přistoupili k neapolskému odboru ital. alp. klubu.

*

Zprávy spolkové.

Druhý společenský večer bude se konati ve čtvrtek, 7. prosince v sále „Umělecké Besedy“. Večer zahájen bude vypravováním Dra. B. Franty: „Jak nocovali jsme nedávno v Alpách“; v koncertní části zapěje slečna Šourková, velice vítaný zjev na podiu koncertním písně: „Sen“ od Nováka, „Nech mi tu chvilu“ od Piskáčka a „Rád bych ti napsal píseň dnes“ od Maláta; společně s p. Germem zapěje slečna duetto z „Lejly“. Dále účinkovati bude při večeru virtuos na piano p. Kirchner.

Další výkaz o příspěvcích na českou chatu:

Pan Václav Holeyšovský ze Slavětina v Praze	1	zl.	—	kr.
„ MUDr. Jindřich Záhoř, zdravotní rada	1	„	—	„
Sl. akciový pivovar na Smíchově	5	„	—	„
Pan Jaroslav Paul, profesor vyšší dívčí školy v Praze	3	„	—	„
„ Ondřej Franta, školní rada v Praze	5	„	—	„
Slavný okresní výbor v Libochovicích	2	„	—	„
Nejmenovaní	30	„	—	„
Pan Dr. Josef Kalousek, univ. profesor	2	„	—	„
Různý příjem	4	„	20	„

Činí úhrnem . . . 53 zl. 20 kr.

K tomu dle výkazu ve 2. čísle „Alp. V.“ . 1440 „ 07 „

Činí úhrnem . . 1493 zl. 27 kr.

V Praze dne 24. listopadu 1899.

Další příspěvky přijímá pokladník českého odboru slovinského alpského družstva Dr. Stanislav Prachenský, advokát v Praze-II. Na Zderaze čp. 1947.

Věstník zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok I zl. 50 kr, pro členy klubů turistických I zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty v Praze-II., Zahořanského ulice č. 1944.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červen, červenec, srpen, září.

Továrna klobouků
C. KRISE v Praze

Založeno 1830.

Sklady:

Na příkopě č. 10., v úvěrním ústavu
v Celetné ulici č. 30., v novém domě,

doporučuje **lodenové lehké klobouky** pro pány i dámy, **cestovní čapky**, novinky **měkkých plstěných klobouků** a **speciality** slamených klobouků pro pány a dámy.

== Cenníky zdarma a franko. ==

Konservy pro turisty

doporučí

J. V. VONDRÁČEK,

Praha I., Perlová ulice č. 10.

== Raďte žádat obšírný cenník. — Zásylky na dobírku. ==